

Тема заняття: Ґрунт. Ґрунтові суміші.

Мета заняття: ознайомити учнів з поняттям ґрунт та формувати поняття про складові частини ґрунтової суміші. Корегувати і розвивати логічне мислення.

Тип заняття: засвоєння нових знань.

Хід заняття:

I. Актуалізація опорних знань: бесіда з елементами опитування

1. Що учні знають про ґрунт;
2. Чи використовували ґрунтові суміші при пересадці кімнатних рослин?

II. Оголошення теми, мети та завдань заняття:

III. Засвоєння нового матеріалу:

Ґрунт для рослин

До вибору ґрунту для рослин, як жоден інший підходить вислів: "Кесарю – кесарево, а слюсарю – слюсареве». Дійсно, кожній квітці потрібний свій особливий ґрунт. Звичайно, є групові особливості, тобто рослини можна об'єднати за умовами вирощування, а значить за вимогами до ґрунту. Це дозволяє підбирати суміш не для однієї якоїсь квітки, а для групи. Інакше пересадка і висадження квітів перетворилися б на титанічну працю – спробуй кожній квітці підібрати індивідуальну суміш, вивірену як в аптеці. Тим не менш, саме від того, який ґрунт використовується, залежить здоров'я квітки. З ґрунту квітка отримує всі необхідні поживні речовини. Від складу ґрунту залежить і стан коренів, і надземної частини рослини. І тому потрібно знати хоча б основи ґрунтознавства та головні особливості підбору ґрунту для квітів.

Кислий або лужний?

Коли ми стикаємося з питанням підбору ґрунту? Коли пересаджуємо квіти або висаджуємо на постійне місце. Якщо у Вас виникло таке питання, для початку визначтеся, до якої з основних груп відноситься Ваш улюбленець. Рослини розподіляються по відношенню до кислотності ґрунту. Адже суміш може мати або лужну, або кислу реакцію. Але теж не все так однозначно. Наприклад, одним квітам потрібен слабокислий ґрунт, іншим середньої кислотності, а треті і зовсім будуть добре виглядати, якщо їх посадити в кислий ґрунт. Так само і з лужними ґрунтами. Одним подавай злегка лужний ґрунт, а іншим з яскраво вираженою лужною реакцією. Є й прихильники нейтральної ґрунту, а деякі рослини в ньому слабшають. Тому, щоб підібрати ґрунт, для початку з'ясуйте, яка реакція потрібна Вашій квітці.

ґрунт середньої кислотності або кислий (рН = 4,5 – 5,5): азалії, кала, верес, камелії, гортензії, антуриум, монстера, рододендрон, папороті, фуксія. Слабокислий ґрунт (рН = 5,5 – 6,5): аспарагус, бегонія, пеларгонія, примули, абутілон, амариліс, традесканція, аралія, фікус еластіка. Нейтральний ґрунт (рН = 6,5 – 7): троянди, цинерарія, саксіфрага, левкой або маттіола, хризантеми. Лужний ґрунт (рН = 7): геліотроп, кальцеоларія. У домашніх умовах кислотність ґрунту можна легко перевірити за допомогою лакмусового папірця.

Компоненти

Реакція ґрунту залежить від того, які компоненти входять в земляну суміш. У природі склад ґрунту залежить від навколишнього середовища: рослинності навколо, наявності ґрунтових і наземних вод та їх складу, ґрунтових шарів і багато чого іншого. А для кімнатних квітів ми можемо підібрати компоненти самі і добути їх або в природі, або в магазині (дещо можна купити навіть в аптеці).

Отже, основні складові земляної суміші: дернова, листова, перегнійна і торф'яна земля. Також до важливих компонентів відносяться: річковий пісок, кора дерев (в основному хвойних), мох (сфагнум).

Що кожен з компонентів собою являє?

Дернова земля

Це дуже живильний ґрунт. Він є результатом перепрівання пластів дерну. Їх складають на купу, трава до трави і перекладають прошарками коров'ячого гною. Цей «пиріг» залишають на рік перепрівати. Після цього використовують для квітів, які люблять кислі ґрунти. Оскільки дернова земля має кислотність рН 5-6. Її змішують з іншими видами землі, глиною або піском.

Листова земля

Це дуже легка і пухка земля. Вона добре пропускає до коренів повітря і воду. Але поживність листової землі середня. Така земля виходить в результаті перепрівання листя листяних дерев. Їх збирають восени в купу і залишають на 1-2 роки. Щоб процес йшов швидше, шари купи перевертають і поливають. Її теж використовують для посилення кислотної реакції.

Торф'яна земля

Торф'яна земля відрізняється особливою рихлістю і легкістю. Саме її використовують для поліпшення загального складу ґрунту. Торф'яні суміші допомагають забезпечити мінеральний баланс земельної суміші. Отримують цю землю з торфу, який пройшов період розкладання не менше року. У квітникарстві використовується верхівковий або темний перехідний торф, який має кислотність рН 3,5-5,5. Якщо в суміші є торф, Ви повинні побачити темні або рудуваті волокнисті шматочки. Дуже гарний такий ґрунт для розсади, молодих квітів, особливо всіх ароїдних. Філодендрони і папороті взагалі можуть жити в чистій торф'яній землі. Але для того, щоб ґрунт добре пропускав воду і не було її застою, торф краще змішувати з іншими видами землі.

Хвойна земля

Це ще один різновид легкої кислої землі, яку так люблять квітучі рослини (наприклад азалії або антуріуми). Вона являє собою шар підстилки хвойних лісів (як правило, соснових). Хвойна земля береться не з самого верху, там багато ще не перепрілих голок. Використовується нижній шар. Це пухка земля з кислою реакцією рН 4-5.

Перегній або компост

Це дуже насичена поживними речовинами земля, але дуже агресивна в чистому вигляді. Після додавання в ґрунт чистого перегною тонкі корінці рослини можуть, як кажуть, згоріти. Так що перегній потрібно обов'язково змішувати з іншими видами землі. Компост виходить після розкладання (протягом 2-3 років) відпрацьованого парникового гною. Його рН становить 8.

Пісок

Важлива складова багатьох земельних сумішей – пісок. Хоча й кажуть, що на піску нічого не росте, але без нього в домашньому квітникарстві ніяк не обійтись. Для квітів потрібно використовувати тільки чистий річковий пісок. До того ж його необхідно добре промити і прожарити, щоб знезаразити.

Кора

Найчастіше в квітникарстві використовується соснова кора. Її можна збирати прямо в лісі. Щоб знезаразити і розм'якшити, кору треба проварити 30 хвилин у воді. Після цього її можна порізати. Кора надає земельної суміші легкість і хорошу водопроникність. Вона забезпечує кислу реакцію суміші рН 4-4,5. Кору використовують, щоб зробити ґрунт рихлим. Це особливо потрібно папоротям, ароїдним та іншим рослинам. Але особливо важливий цей компонент для вирощування орхідей.

Мох (сфагнум)

Це основна складова земельної суміші для епіфітних рослин. Мох додає ґрунту гігроскопічність, рихлість, легкість. Для використання в квітникарстві, його висушують і дрібно розтирають. Він дає кислу реакцію рН 4. А ще мохом прикривають повітряні корені на стовбурах рослин, щоб ті не висихали. І прикопані відводи добре прикривати мохом.

Кокосове волокно

Зараз в квітникарстві використовується в подрібненому вигляді кокосове волокно. Це замітник торфу. Воно добре пропускає в ґрунт повітря. Тому волокно додають в суміш для папоротей і орхідей.

Коріння папоротей

У субстратах для орхідей використовують і коріння папоротей. Вони можуть складати 30% від загального обсягу суміші.

Перліт

Це кремнезем, який виглядає як легкі білі або сірі гранули. Вони мають невеликий розмір, так що перліт навіть використовують іноді замість піску.

Вермикуліт

Це мінерал, який має хороші водопоглинаючі властивості. Причому він не тільки добре вбирає воду, але й добре віддає. Так що в посушливий час він підтримує вологість ґрунту.

Керамзит

Це грудочки випаленої глини, що мають пористу структуру. Керамзит використовують для дренажу, він слабо утримує воду, і не допускає її застою.

Цеолітові гранули

Цеоліт являє собою кристалічний мінерал. Його використовують у квітникарстві як адсорбент. Він утримує воду і не дає ґрунту злипатися.

Деревне вугілля

Це ще один традиційний антисептик. Вугілля не дає загнитися воді, в якій вкорінюються живці. В земельну суміш вугілля додають, щоб не загнивало коріння в разі перезволоження.

Щільність – легкість

Якщо Ви зважилися таки не купувати готовий субстрат, а складати суміш самі, потрібно знати, яка щільність потрібна Вашій квітці.

Пальми, олеандри і фікуси ростуть в щільному ґрунті. Квітучим: азалії, антуріуму, фіалкам, бегоніям потрібен легкий ґрунт. А ще будь-яким молодим рослинам потрібно більш легка суміш, ніж дорослим екземплярам.